

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. rugsėjo 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų išlaikymo prievolių srityje pripažinimas ir vykdymas – Reglamentas (EB) Nr. 4/2009 – 3 straipsnio a ir d punktai ir 5 straipsnis – Teismui pateikti trys bendri reikalavimai dėl nepilnamečio vaiko tėvų santuokos nutraukimo, tėvų pareigų ir vaiko išlaikymo prievolės – Jurisdikcijos santuokos nutraukimo srityje buvimo ir jurisdikcijos tėvų pareigų srityje nebuvimo pripažinimas – Jurisdikcija nagrinėti reikalavimą dėl išlaikymo prievolės – Vietos, kurioje yra atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta, teismo, kurio nagrinėjamame teismo procese dalyvauja atsakovas, jurisdikcija“

Byloje C-468/18

dėl *Judecătoria Constanța* (Konstancos pirmosios instancijos teismas, Rumunija) 2018 m. liepos 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. liepos 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

R

prieš

P

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund (pranešėjas) ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorius A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos C. Canțăr, E. Gane ir A. Voicu,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin, padedamo advokato D. Calciu,

* Proceso kalba: rumunų.

susipažinęs su 2019 m. liepos 29 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1) 3 straipsnio a ir d punktų ir 5 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant R, gyvenančios Jungtinėje Karalystėje, ir P, gyvenančio Rumunijoje, ginčą dėl reikalavimų dėl santuokos nutraukimo, dėl išmokų jų nepilnamečio vaiko išlaikymui ir dėl tėvų pareigų.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003

- 3 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), 5 ir 12 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(5) Siekiant užtikrinti lygybę visiems vaikams, šis reglamentas taikomas visiems sprendima[m]s dėl tėvų pareigų, įskaitant vaiko apsaugos priemones, neatsižvelgiant į ryšį su santuokos byla.

<...>

(12) Jurisdikcijos pagrindai, susiję su tėvų pareigomis, nustatyti šiame reglamente, yra suformuluoti kuo labiausiai atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų. Tai reiškia, kad jurisdikcija turėtų pirmiausiai priklausyti vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybei narei [valstybės narės teismams], išskyrus tam tikrus vaiko gyvenamosios vietos pakeitimo atvejus arba pagal tėvų pareigų turėtojų susitarimą.“

- 4 Šio reglamento 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas bet kokio pobūdžio teismo civilinėms byloms, susijusioms su:

- a) santuokos nutraukimu, gyvenimu skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimu negaliojančia;
- b) tėvų pareigų skyrimu, naudojimusi jomis [vykdymu], perdavimu, visišku ar iš dalies apribojimu ar atėmimu.

<...>

3. Šis reglamentas netaikomas:

<...>

e) išlaikymo pareigoms;

<...>“

5. Minėto reglamento 2 straipsnio 7 punkte nustatyta:

„Šiame reglamente:

7) „tėvų pareigos“ – visos teisės ir pareigos, susijusios su vaiko asmeniu ar turtu, suteikiamos fiziniam ar juridiniam asmeniui teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu. [Jos apima, be kita ko, globos teises ir bendravimo teises.]“

6. Pagal to paties reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktą abiejų sutuoktinių valstybės narės teismai turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl su santuokos nutraukimu susijusių klausimų.

7. Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis vaikui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, yra toje valstybėje narėje.

2. Šio straipsnio 1 daliai taikomos 9, 10 ir 12 straipsnių nuostatos.“

8. Šio reglamento 12 straipsnyje „Jurisdikcijos prorogacija“ nustatyta:

„1. Valstybės narės teismai, kuriems pagal 3 straipsnį yra suteikta jurisdikcija nagrinėti pareiškimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacija) arba santuokos pripažinimo negaliojančia, turi jurisdikciją bet kurioje byloje dėl tėvų pareigų, susijusioje su tuo pareiškimu, jeigu:

a) bent vienas iš sutuoktinių turi tėvų pareigas vaikui

ir

b) tokiai teismų jurisdikcijai, teismui priėmus bylą savo žinion, aiškiai išreikštu ar kitokiu nedviprasmišku būdu pritarė abu sutuoktiniai ir tėvų pareigų turėtojai ir ji labiausiai atitinka vaiko interesus.

<...>“

Reglamentas Nr. 4/2009

- 9 Pagal Reglamento Nr. 4/2009 1 ir 2 konstatuojamąsias dalis juo siekiama, kad būtų priimtos priemonės, priskirtinos teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose, turinčiose tarpvalstybinę reikšmę, sričiai, ir, be kita ko, reglamentu siekiama skatinti valstybėse narėse įstatymų kolizijai ir jurisdikcijai taikomų teisės normų suderinamumą.
- 10 Reglamento Nr. 4/2009 9 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:
„Išlaikymo kreditorius turėtų galėti vienoje valstybėje narėje lengvai gauti sprendimą, kuris automatiškai būtų vykdytinas kitoje valstybėje narėje netaikant papildomų formalumų.“
- 11 Šio reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:
„Siekiant užtikrinti išlaikymo kreditorių interesų gynimą ir skatinti tinkamą teisingumo vykdymą Europos Sąjungoje, turėtų būti pritaikytos jurisdikcijos normos, nustatytos [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42)]. Ta aplinkybė, kad atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta yra trečiojoje valstybėje, nebeturėtų būti priežastis netaikyti Bendrijos normų dėl jurisdikcijos ir nebeturėtų būti nuostatų[,] nukreipiančių į nacionalinę teisę. Todėl šiame reglamente turėtų būti nustatyti atvejai, kuriais valstybės narės teismas gali pasinaudoti papildoma jurisdikcija.“
- 12 Pagal minėto reglamento 2 straipsnio 1 dalies 10 punktą „kreditorius“ apibrėžiamas kaip „fizinis asmuo, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas arba kuris reikalauja, kad jos būtų jam mokamos“.
- 13 To paties reglamento 3 straipsnyje numatyta:
„Jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi:
a) tos vietos, kurioje yra atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta, teismas[,] arba
b) tos vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismas[,] arba
c) teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su asmenų statusu susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe[,] arba
d) teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe.“
- 14 Reglamento Nr. 4/2009 5 straipsnyje „Jurisdikcija pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą“ nurodyta:
„Be jurisdikcijos, kylančios iš kitų šio reglamento nuostatų, jurisdikciją turi valstybės narės teismas, kurio procese dalyvauja atsakovas. Ši taisyklė netaikoma, jei procese dalyvaujama siekiant užginčyti jurisdikciją.“

15 Šio reglamento 10 straipsnyje „Jurisdikcijos tikrinimas“ numatyta:

„Jeigu į valstybės narės teismą kreipiamasi dėl bylos, kurios nagrinėti pagal šį reglamentą teismas neturi jurisdikcijos, tai tas teismas turi savo iniciatyva pareikšti, kad jis neturi jurisdikcijos.“

Rumunijos teisė

16 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad Rumunijos teismai turi *ex officio* patikrinti savo jurisdikciją. Tačiau, net ir teismui pripažinus turint jurisdikciją nagrinėti bylą, bet kuri iš bylos šalių bet kurioje bylos stadijoje gali pareikšti prieštaravimą dėl jurisdikcijos nebuvimo ir šis teismas privalo jį išnagrinėti.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 Rumunijos piliečiai R ir P susituokė 2015 m. rugpjūčio 15 d. Rumunijoje. Jie atitinkamai yra vaiko, gimusio 2015 m. lapkričio 8 d. Belfaste (Jungtinė Karalystė), kur gyveno prieš išsiskirdami, motina ir tėvas.

18 2016 m., sutuoktinių separacijos metu, tėvas P grįžo į Rumuniją, o motina R liko Belfaste su vaiku.

19 2016 m. rugsėjo 29 d. ieškiniu, pareikštu *Judecătoria Constanța* (Konstancos pirmosios instancijos teismas, Rumunija), R padavė į teismą P, siekdama nutraukti santuoką, nustatyti vaiko gyvenamąją vietą su ja, tėvų valdžią priskirti išimtinai motinai ir nustatyti P prievolę mokėti vaikui išlaikymo išmokas.

20 P užginčijo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo jurisdikciją.

21 Remdamasis Reglamento Nr. 2201/2003 3 straipsnio 1 dalies b punktu, šis teismas pareiškė, kad priklausomai nuo sutuoktinių pilietybės jis turi jurisdikciją nagrinėti pareiškimą dėl santuokos nutraukimo.

22 Vis dėlto 2017 m. birželio 8 d. šis teismas nusprendė atskirti reikalavimą priskirti tėvų valdžią motinai ir nustatyti vaiko gyvenamąją vietą su ja nuo reikalavimo dėl vaiko išlaikymo išmokų mokėjimo. Todėl teismas pradėjo dvi naujas bylas dėl tų dviejų reikalavimų.

23 Dėl pirmojo reikalavimo, susijusio su tėvų pareigų vykdymu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad Reglamento Nr. 2201/2003 12 straipsnio 1 dalyje numatytos jurisdikcijos prorogacijos sąlygos, įskaitant sąlygą geriausiai užtikrinti vaiko interesus, buvo netenkinamos, taigi pripažino šiuo klausimu neturintis jurisdikcijos. Be to, teismas nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalį Jungtinės Karalystės teismai turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl šio reikalavimo, nes vaikas nuo gimimo nuolat gyveno šioje valstybėje narėje. Šalys neapskundė sprendimo, kuriuo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažino, kad neturi jurisdikcijos šiuo klausimu.

24 Dėl antrojo reikalavimo, susijusio su tėvui nustatoma prievole mokėti išlaikymą vaikui, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punktu, pripažino turintis jurisdikciją nagrinėti bylą atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos pagrindu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad nors P dalyvavo

teismo procese ir nepateikė prieštaravimo dėl jurisdikcijos neturėjimo dėl šio reikalavimo, jis, kaip ir R, pageidavo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kreiptųsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiuo klausimu.

- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sutinka su šalių abejonėmis dėl savo jurisdikcijos ir patikslina, kad pagal Rumunijos teisę jis gali bet kurioje bylos stadijoje *ex officio* patikrinti, ar turi jurisdikciją. Teismui kyla klausimas, ar iš 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo A (C-184/14, EU:C:2015:479) matyti, kad, jei teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl nepilnamečio vaiko tėvų santuokos nutraukimo, o kitas teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl tėvų pareigų šiam vaikui, tik pastarasis teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl vaiko išlaikymo prievolės.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad jam visų pirma kyla klausimas dėl ryšio tarp Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punkto, kuris nustato teismo jurisdikciją pagal vietą, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta, šio reglamento 3 straipsnio d punkto, kuris nustato, kad jurisdikciją turi teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti bylas dėl tėvų pareigų, ir minėto reglamento 5 straipsnio, kuriame jurisdikcija nustatyta teismui, kurio procese dalyvauja atsakovas, nereikšdamas jurisdikcijos nebuvimu grindžiamo prieštaravimo.
- 27 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Judecătoria Constanța* (Konstancos pirmosios instancijos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar tuo atveju, jei valstybės narės teismui pateikiamas vienas ieškinys, kuriame išdėstyti trys reikalavimai, t. y. nutraukti nepilnamečio vaiko tėvų santuoką, nustatyti tėvų pareigas tam vaikui ir to vaiko išlaikymo prievolę, Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punkto, 3 straipsnio d punkto ir 5 straipsnio nuostatos gali būti aiškinamos taip, kad sprendimą dėl santuokos nutraukimo priimančias teismas, kuris tuo pačiu metu yra atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas ir teismas, kurio procese dalyvauja atsakovas, gali priimti sprendimą dėl prašymo priteisti išlaikymą vaikui, nors šis teismas pripažino, kad neturi jurisdikcijos nustatyti tėvų pareigas tam vaikui, ar sprendimą dėl prašymo priteisti išlaikymą vaikui gali priimti tik teismas, turintis jurisdikciją priimti sprendimą dėl reikalavimo, susijusio su tėvų pareigomis vaikui?
 2. Ar toje pačioje situacijoje, dėl kurios nacionalinis teismas turi priimti sprendimą, pagal minėto reglamento 3 straipsnio d punktą prašymas priteisti išlaikymą vaikui yra papildomas, palyginti su ieškiniu, susijusiu su tėvų pareigomis?
 3. Jeigu į antrą klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar vaiko interesus labiausiai atitiktų tai, kad jurisdikciją turintis valstybės narės teismas, vadovaudamasis Reglamento (EB) Nr. 4/2009 3 straipsnio a punktu, priimtų sprendimą dėl prašymo dėl vieno iš tėvų išlaikymo pareigos nepilnamečiam vaikui, gimusiam santuokoje, kurią prašoma nutraukti, nors tas teismas nusprendė neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl tėvų valdžios ir įsiteisėjusių sprendimu pripažino, kad netenkinamos sąlygos, numatytos [Reglamento Nr. 2201/2003] 12 straipsnyje?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 28 Trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punktas, 3 straipsnio d punktas ir 5 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad, jei valstybės narės teismui pateikiami trys bendri reikalavimai, susiję atitinkamai su nepilnamečio vaiko tėvų santuokos nutraukimu, tėvų pareigomis tam vaikui ir to vaiko išlaikymo prievole, sprendimą dėl santuokos nutraukimo priimančias teismas, kuris pripažino neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl tėvų pareigų, vis dėlto turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl reikalavimo dėl vaiko išlaikymo, jeigu tas teismas yra ir atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas, ir teismas, kurio procese dalyvauja atsakovas, ar sprendimą dėl prašymo priteisti išlaikymą vaikui gali priimti tik teismas, turintis jurisdikciją priimti sprendimą dėl reikalavimo, susijusio su tėvų pareigomis vaikui.
- 29 Iš Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio „Bendrosios nuostatos“ formuluotės matyti, kad juo nustatomi bendrieji jurisdikcijos priskyrimo kriterijai, taikomi valstybių narių teismams, nagrinėjantiems išlaikymo prievolės. Šie kriterijai yra alternatyvūs, o tai patvirtina jungtuko „arba“ vartojimas kiekvieno iš kriterijų išdėstymo pabaigoje (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *A, C-184/14*, EU:C:2015:479, 34 punktą).
- 30 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 4/2009 tikslas, kaip matyti iš jo 15 konstatuojamosios dalies, yra užtikrinti išlaikymo kreditoriaus, kuris ieškinyje dėl išlaikymo prievolės laikomas silpnesniąja šalimi, interesų gynimą, minėto reglamento 3 straipsnis kreditoriui, kuris veikia kaip pareiškėjas, suteikia galimybę pateikti reikalavimą remiantis kitais jurisdikcijos pagrindais nei numatytasis šio reglamento 3 straipsnio a punkte (šiuo klausimu žr. 2004 m. sausio 15 d. Sprendimo *Blijdenstein, C-433/01*, EU:C:2004:21, 29 punktą ir 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Sanders ir Huber, C-400/13 ir C-408/13*, EU:C:2014:2461, 27 ir 28 punktus).
- 31 Taigi išlaikymo kreditorius gali pateikti pareiškimą tos vietos, kurioje pagal šio 3 straipsnio a punktą atsakovas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, teismui arba tos vietos, kurioje yra kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta, teismui pagal minėto straipsnio b punktą arba pagal to paties straipsnio c ir d punktus, jei reikalavimas dėl išlaikymo yra papildomas pagrindiniam ieškiniui, susijusiam su asmenų statusu, kaip pareiškimas dėl santuokos nutraukimo (c punktas) arba dėl tėvų pareigų (d punktas), teikiamas teismui, kuris turi jurisdikciją nagrinėti atitinkamai vieną ar kitą ieškinį.
- 32 Reglamento Nr. 4/2009 5 straipsnyje, be kita ko, numatyta valstybės narės teismo, kurio procese dalyvauja atsakovas, jurisdikcija, išskyrus atvejus, kai atsakovas procese dalyvauja siekdamas užginčyti tą jurisdikciją. Kaip matyti iš formuluotės „[b]e jurisdikcijos, kylančios iš kitų šio reglamento nuostatų“, šiame straipsnyje numatytas automatiškai taikomas jurisdikcijos pagrindas, jeigu, be kita ko, nėra taikomi šio reglamento 3 straipsnyje nustatyti kriterijai.
- 33 Taigi, esant tokiai situacijai, kaip susiklosčiusi pagrindinėje byloje, atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas, į kurį kreipėsi išlaikymo kreditorius, turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl reikalavimo, susijusio su vaiko išlaikymo prievolėmis, pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punktą. Toks teismas taip pat turi jurisdikciją pagal šio reglamento 5 straipsnį kaip teismas, kurio procese dalyvauja atsakovas, neginčydamas jo jurisdikcijos.

- 34 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar tai, kad jis nusprendė neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl reikalavimo, susijusio su tėvų pareigomis, visų pirma dėl tėvų pareigų vykdymo ir globos teisių, įskaitant vaiko gyvenamąją vietą, nereiškia, kad jis neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl reikalavimo dėl vaiko išlaikymo prievolės.
- 35 Kaip nurodyta šio sprendimo 23 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad pripažino, jog neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl reikalavimo, susijusio su tėvų pareigų vykdymu, dėl to, kad netenkinamos Reglamento Nr. 2201/2003 12 straipsnyje numatytos jurisdikcijos prorogacijos sąlygos. Teismas taip pat mano, kad pagal šio reglamento 8 straipsnio 1 dalį jurisdikciją turi Jungtinės Karalystės, kurioje vaikas nuolat gyveno, teismai. Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad į šios valstybės narės teismus nebuvo kreiptasi su reikalavimu dėl tėvų pareigų vykdymo.
- 36 Šiuo klausimu reikia priminti, kad 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo A (C-184/14, EU:C:2015:479) 40 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl savo pobūdžio reikalavimas dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo prievolių yra neatsiejamai susijęs su ieškiniu dėl tėvų pareigų. Teisingumo Teismas minėto sprendimo 43 punkte taip pat nurodė, kad teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas, gali geriausiai *in concreto* įvertinti reikalavimus dėl vaiko išlaikymo prievolės ir nustatyti tos prievolės sumą, kuria būtų prisidedama prie vaiko priežiūros ir ugdymo, kuri būtų keičiama atsižvelgiant į pasirinktą globos būdą – globoja abu arba tik vienas iš tėvų, – bendravimo su vaiku teisę, šios teisės trukmę ir kitas teismo nagrinėjamas su tėvų pareigomis susijusias faktinio pobūdžio aplinkybes.
- 37 Baigdamas dėstyti samprotavimus, Teisingumo Teismas minėto sprendimo 48 punkte nusprendė, kad, jeigu valstybės narės teismas nagrinėtų ieškinį dėl skyrybų arba dėl nepilnamečio vaiko tėvų santuokinio ryšio nutraukimo, o kitos valstybės narės teismui tektų priimti sprendimą dėl ieškinio dėl tėvų pareigų tam vaikui, reikalavimas dėl išlaikymo vaikui iš tikrųjų yra papildomas, palyginti su ieškiniu dėl tėvų pareigų, kaip nurodyta Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio d punkte.
- 38 Vis dėlto iš 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo A (C-184/14, EU:C:2015:479) negalima daryti išvados, kad jeigu, kaip pagrindinėje byloje, teismas pripažino neturintis jurisdikcijos nagrinėti ieškinio dėl tėvų pareigų nepilnamečiam vaikui vykdymo ir paskyrė kitą teismą, turintį jurisdikciją priimti sprendimą dėl šio ieškinio, tik pastarasis visais atvejais turės jurisdikciją nagrinėti bet kuri reikalavimą dėl vaiko išlaikymo prievolių.
- 39 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad 2015 m. liepos 16 d. Sprendime A (C-184/14, EU:C:2015:479) Teisingumo Teismas aiškino tik Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio c ir d punktus, o ne kitus 3 straipsnyje ar šio reglamento 5 straipsnyje numatytus jurisdikcijos kriterijus. Šie kiti kriterijai nebuvo svarbūs toje byloje, nes, priešingai nei pagrindinėje byloje, sutuoktiniai – vaikų, kurie buvo išlaikymo kreditoriai, tėvai – turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą toje pačioje valstybėje narėje kaip ir jų vaikai, kaip savo išvados 52 punkte pažymėjo generalinis advokatas, ir, be to, atsakovas dalyvavo teismo, į kurį kreiptasi, procese tik tam, kad užginčytų jo jurisdikciją.
- 40 Todėl tai, kad teismas pripažino neturintis jurisdikcijos nagrinėti ieškinio dėl tėvų pareigų nepilnamečiam vaikui vykdymo, neturi įtakos jo jurisdikcijai priimti sprendimą dėl reikalavimų, susijusių su vaiko išlaikymo prievolėmis, jeigu ši jurisdikcija gali būti pagrįsta, kaip pagrindinėje byloje, Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a punktu arba šio reglamento 5 straipsniu.
- 41 Šią išvadą patvirtina Reglamento Nr. 4/2009 struktūra ir tikslai.

- 42 Kalbant apie Reglamento Nr. 4/2009 struktūrą, pažymėtina, kad jo II skyrius „Jurisdikcija“ numato visas taisykles, taikytinas nustatant išlaikymo prievolių srityje jurisdikciją turintį teismą. Šio reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje šiuo klausimu nurodyta, kad nuo šiol neturėtų būti daroma jokios nuorodos į nacionalinės teisės jurisdikcijos taisykles, nes šiame reglamente įtvirtintos taisyklės turi būti laikomos išsamiomis.
- 43 Taigi, jei teismas, į kurį kreiptasi su reikalavimu dėl vaiko išlaikymo prievolių, neturi jurisdikcijos nagrinėti ieškinio dėl tėvų pareigų šiam vaikui, pirmiausia reikia patikrinti, ar šis teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą kitu pagrindu pagal šį reglamentą (2018 m. sausio 16 d. Nutarties *PM*, C-604/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:10, 33 punktą ir 2018 m. balandžio 10 d. Nutarties *CV*, C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, 55 punktą).
- 44 Be to, reikia pabrėžti, kad Reglamente Nr. 4/2009 nenumatyta galimybė teismui, turinčiam jurisdikciją pagal vieną iš reglamento nuostatų ir tinkamai gavusiam reikalavimą, atsisakyti jurisdikcijos teismo, kuris, jo nuomone, būtų tinkamesnis nagrinėti tą reikalavimą, naudai, kaip tai leidžiama su tėvų pareigomis susijusiose bylose pagal Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnį.
- 45 Toks aiškinimas taip pat atitinka Reglamento Nr. 4/2009 tikslą, primintą šio sprendimo 30 punkte. Kaip savo išvados 59 ir 61 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, minėtas reglamentas numato alternatyvius ir nehierarchinius kriterijus, kuriais pirmenybė teikiama pareiškėjo pasirinkimui.
- 46 Šio pasirinkimo svarba siekiant apsaugoti išlaikymo kreditorių atspindi 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės, Europos bendrijos vardu patvirtintą 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu 2009/941/EB (OL L 331, 2009, p. 17); Teisingumo Teismas pažymėjo, kad jis glaudžiai susijęs su Reglamentu Nr. 4/2009 (2018 m. birželio 7 d. Sprendimo *KP*, C-83/17, EU:C:2018:408, 49 punktą). Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad šis protokolą leidžia išlaikymo kreditoriui *de facto* pasirinkti jo reikalavimui dėl išlaikymo prievolių taikytiną teisę numatant, kad teismo valstybės teisei, o ne kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisei taikomas prioritetas, jei jis pateikia savo reikalavimą skolininko nuolatinės gyvenamosios vietos kompetentingai institucijai (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Mölk*, C-214/17, EU:C:2018:744, 31 ir 32 punktus).
- 47 Reglamento Nr. 4/2009 aiškinimas, kad tik teismas, turintis jurisdikciją bylose dėl tėvų pareigų, turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl išlaikymo prievolės reikalavimo, gali neigiamai paveikti šią išlaikymo kreditoriaus galimybę pasirinkti ne tik jurisdikciją turintį teismą, bet atitinkamai ir jo reikalavimui taikytiną teisę.
- 48 Tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, reikia pažymėti, kad pirminis vieno iš tėvų, kuris atstovauja nepilnamečio vaiko išlaikymo kreditoriui, pasirinkimas sujungti visus jo reikalavimus tame pačiame teisme, į kurį kreiptasi, prieštarauja išimčiai, kylančiai dėl teismo, į kurį kreipėsi atsakovas, jurisdikcijos neturėjimo ir sprendimui, kad tas teismas neturi jurisdikcijos, remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 12 straipsniu dėl reikalavimo, susijusio su tėvų pareigomis.
- 49 Atsižvelgiant į riziką, kad turės pateikti reikalavimus dėl išlaikymo prievolės ir tėvų pareigų dviejuose skirtinguose teismuose, šis vienas iš tėvų, siekdamas geriausiai užtikrinti vaiko interesus, gali pageidauti atsiimti pirminį reikalavimą dėl išlaikymo prievolių, pareiškštą teisme, priimančiame sprendimą dėl santuokos nutraukimo, tam, kad teismas, turintis jurisdikciją bylose dėl tėvų pareigų, taip pat turėtų jurisdikciją nagrinėti tokį reikalavimą dėl išlaikymo prievolių.

- 50 Tačiau minėtas vienas iš tėvų, siekdamas geriausiai užtikrinti vaiko interesus, taip pat gali pageidauti išlaikyti savo pirminį reikalavimą dėl vaiko išlaikymo prievolių teisme, priimančiame sprendimą dėl santuokos nutraukimo, jei tas teismas taip pat yra vietos, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismas.
- 51 Yra daug priežasčių, kaip minėtos generalinio advokato išvados 65–71 punktuose, kurios gali pagrįsti tokį išlaikymo kreditoriaus pasirinkimą, visų pirma galimybė taikyti teismo valstybės teisę, šiuo atveju – Rumunijos teisę, galimybė vartoti gimtąją kalbą, galimai mažesnės teismo proceso išlaidos, teismui, į kurį buvo kreiptasi, yra žinomos atsakovo finansinės galimybės mokėti išmokas ir galimas atleidimas nuo egzekvatorės.
- 52 Todėl į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio a ir d punktai ir 5 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jei valstybės narės teismui pateikiamas ieškinys, kuriame nurodyti trys reikalavimai, atitinkamai dėl nepilnamečio vaiko tėvų santuokos nutraukimo, tėvų pareigų tam vaikui ir to vaiko išlaikymo prievolės, sprendimą dėl santuokos nutraukimo priimančias teismas, kuris pripažino neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl tėvų pareigų, vis dėlto turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl reikalavimo dėl to vaiko išlaikymo prievolės, jeigu tas teismas yra ir atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas, arba teismas, kurio nagrinėjamame procese atsakovas dalyvauja neginčydamas jo jurisdikcijos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje 3 straipsnio a ir d punktai ir 5 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jei valstybės narės teismui pateikiamas ieškinys, kuriame nurodyti trys reikalavimai, atitinkamai dėl nepilnamečio vaiko tėvų santuokos nutraukimo, tėvų pareigų tam vaikui ir to vaiko išlaikymo prievolės, sprendimą dėl santuokos nutraukimo priimančias teismas, kuris pripažino neturintis jurisdikcijos priimti sprendimo dėl tėvų pareigų, vis dėlto turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl reikalavimo dėl to vaiko išlaikymo prievolės, jeigu tas teismas yra ir atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas, arba teismas, kurio procese atsakovas dalyvauja neginčydamas jo jurisdikcijos.

Parašai.